

Csongrád Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 42/1995.(XII.15.) önkormányzati rendelete

Egyes helyi természeti területek védetté nyilvánításáról

Hatályos: 2025.08.29.

Csongrád Városi Önkormányzat Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (1)bekezdésének a)pontjában, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13. § (1) bekezdés 11) pontjában meghatározott feladatkörében, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24.§(1)bekezdésének b)pontjában, a 36.§ (1)bekezdésében, az 55.§ (1)bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli e¹

1. §

(1) A Képviselő-testület **Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület** elnevezéssel védetté nyilvánítja:

- a) ²Ellésparti Holt-Tiszát (Lófogó) 21 ha területtel,
- b) Külső Elléspartot, 1 ha területtel,
- c) Mámai réti holtág Csongrád közigazgatási határán belüli, 89 ha területtel,
- d) Rázsonyi Holt-Köröst, 37 ha területtel,
- e) Fekete-Köröst (Dög-Körös), 16 ha területtel,
- f) Tisza bal partján és a Körös jobb partján lévő ártéri erdőt, 582 ha területtel.

(2) A természetvédelmi területen lévő földrészletek helyrajzi számait, valamint erdők esetében, azok erdőtervi jelét a rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza.

2 §

(1) A védetté nyilvánítás célja

- a) a még közel természetes állapotában fennmaradt egyedülállóan gazdag élővilággal rendelkező ártéri erdőterület megőrzése,
- b) a Tisza szabályozása következtében kialakult ligeterdők, bokorfüzesek, nádasok, a holtágak fajgazdag növény. és állatvilágának, tájképi értékeinek védelme,
- c) kultúrtörténeti emlékek és környezetük megőrzése,
- d) őshonos vad- és halállomány fennmaradásának biztosítása,
- e) védett madarak háborítatlan fészkelésének és vonulásának biztosítása, így különösen a Külső Elléspart homokdombján fészkelő gyurgyalag (*merops apiaster*) fennmaradásának.

(2) A természetvédelmi területre vonatkozó kezelési szabályzatot a 2. számú melléklet tartalmazza.

3 §

(1)³ A védett területek természetvédelmi kezelője Csongrád Városi Önkormányzat.

(2) A kezelőt megillető jogosítványokat a polgármester, vagy igazolt megbízottja gyakorolja.

(3) A természetvédelmi terület kezelésével kapcsolatos kötelezettségek anyagi fedezetéről az önkormányzat az éves költségvetésében gondoskodik.

1 A bevezető a Csongrád Város Önkormányzata Képviselő-testületének 30/2025. (VIII. 29.) önkormányzati rendelete 1. §-ával megállapított szöveg.

2 Beiktatta az 1/1996. /II.2./ Ökt. sz. rendelet 1.§-a, hatályba lépés: 1996. február 7.

3 A 3 § (1) bekezdése a Csongrád Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2025. (II. 21.) önkormányzati rendelete 2. §-ával megállapított szöveg.

4 §

(1) A védett területen jól látható helyeken természetvédelmi jelzőtáblákat kell elhelyezni.

(2) A területek védetté nyilvánítását az illetékes földhivatalnál az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyeztetni.

5 §⁴

A Nagyréti helyi jelentőségű természetvédelmi területre vonatkozó korlátozásokat és engedélyhez kötött tevékenységek felsorolását a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a Természetvédelmi Kezelési Szabályzata tartalmazza.

6 §⁵

A természetvédelmi bírság kiszabására vonatkozó rendelkezéseket a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 80. §-a, valamint a természetvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos szabályokról szóló 33/1997. (II. 20.) Korm. rendelet tartalmazza.

7 §⁶

Jelen rendelet 1996. január 1-jén lép hatályba.

Molnár József sk.
polgármester

Dr. Berkes István sk.
jegyző

4 Az 5 § a Csongrád Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2025. (II. 21.) önkormányzati rendelete 3. §-ával megállapított szöveg.

5 A 6 § a Csongrád Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2025. (II. 21.) önkormányzati rendelete 3. §-ával megállapított szöveg.

6 A 7 § a Csongrád Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2025. (II. 21.) önkormányzati rendelete 3. §-ával megállapított szöveg.

Helyi védetté nyilvántartott területek adatai

Ellésparti Holt-Tisza (Lófogó)

Csongrád:	0613/1A. hrsz.	4485	m ² - Nádas
	B. hrsz.	6420	m ² - Vízállás
	0613/2	2223	m ² - Vízállás
0615/1	A. hrsz. 5 ha	899	m ² - Nádas
	B. hrsz. 12 ha	7020	m ² - Vízállás
	C. hrsz.	6426	m ² - Erdő
	D. hrsz.	5939	m ² - Vízállás
	F. hrsz.	4671	m ² - Gyep
	G. hrsz.	4093	m ² - Nádas

Külső Ellésparti Kádár Tanya

Csongrád:	0638/2. hrsz.	2877	m ² - Udvar, gyümölcs
-----------	---------------	------	----------------------------------

Mámai réti Holt-Tisza

Csongrád:	0564/8. hrsz.	1 ha 1776	m ² - Erdő
	C. hrsz. 2 ha	5095	m ² - Gyep
0570/1	A. hrsz.	1832	m ² - Gyep
	B. hrsz. 2 ha	3609	m ² - Vízállás
	C. hrsz.	4135	m ² - Nádas
	D. hrsz. 7 ha	4143	m ² - Nádas
	F. hrsz.	5544	m ² - Erdő
	G. hrsz. 2 ha	923	m ² - Vízállás
0574	5 ha	202	m ² - Vízállás
0582/1	A. hrsz.	7902	m ² - Vízállás
	B. hrsz.	1985	m ² - Nádas
0582/2	A. hrsz. 5 ha	310	m ² - Vízállás
	B. hrsz. 1 ha	7028	m ² - Nádas
	C. hrsz.	9843	m ² - Gyep
	D. hrsz.	7204	m ² - Erdő
0583/3	A. hrsz. 9 ha	8413	m ² - Vízállás
	B. hrsz. 1 ha	6619	m ² - Nádas
0593/6	A. hrsz. 2 ha	3973	m ² - Nádas
0592	A. hrsz.	6194	m ² - Nádas
	B. hrsz. 21 ha	3146	m ² - Vízállás
0600/1	A. hrsz.	2513	m ² - Erdő
	B. hrsz. 8 ha	2001	m ² - Vízállás
	C. hrsz. 6 ha	6022	m ² - Nádas
	D. hrsz. 1 ha	5474	m ² - Nádas
	F. hrsz.	1792	m ² - Nádas
0600/3	hrs.	4991	m ² - Szántó
0600/6	hrs. 2 ha	3586	m ² - Szántó
0600/5	hrs.	4954	m ² - Szántó
0600/4	hrs.	4954	m ² - Szántó

Rázsonyi Holt-Körös

Csongrád:	0697/12 hrsz.	712	m ² - Út
1697/13	A. hrsz. 1 ha	5760	m ² - Erdő
	B. hrsz.	2315	m ² - Gyep
	C. hrsz.	8368	m ² - Erdő
	D. hrsz. 12 ha	5580	m ² - Vízállás
	F. hrsz.	4519	m ² - Erdő
	G. hrsz.	4298	m ² - Erdő
	J. hrsz.	4816	m ² - Erdő
0700/7	C. hrsz. 4 ha	6384	m ² - Vízállás
	G. hrsz.	4475	m ² - Erdő
	K. hrsz.	5827	m ² - Erdő
	M. hrsz.	3338	m ² - Erdő
0718/1	D. hrsz. 4ha	245	m ² - Vízállás

0720/4 D. hrsz.	2398 m ² - Erdő
F. hrsz. 1 ha	8355 m ² - Nádas
0721/10 F. hrsz	2882 m ² - Erdő
K. hrsz.	4500 m ² - Gyep
0721/10 L. hrsz.	6722 m ² - Erdő
M. hrsz.	4397 m ² - Gyep
N. hrsz.	1803 m ² - Erdő
P. hrsz. 3 ha	8920 m ² - Vízállás
R. hrsz.	1625 m ² - Erdő
S. hrsz.	1811 m ² - Gyep
0727/1 D. hrsz. 1 ha	7979 m ² - Vízállás

Fekete Körös (Dög-Körös)

Csongrád:	0726/1H. hrsz.	11 ha	8597 m ² - Gyep
	L. hrsz. 3 ha	8857 m ² - Erdő	

Tisza Balparti hullámtér

Csongrád:	0560/1hrs.	6 ha	3537 m ² - Erdő
0560/4 A. hrsz. 1 ha	1331 m ² - Szántó		
B. hrsz.	5089 m ² - Erdő		
C. hrsz.	3288 m ² - Erdő		
D. hrsz.	6528 m ² - Erdő		
F. hrsz.12 ha	6431 m ² - Szántó		
G. hrsz. 6 ha	6498 m ² - Erdő		
H. hrsz. 3 ha	1558 m ² - Szántó		
J. hrsz.	8421 m ² - Erdő		
K. hrsz. 8 ha	1382 m ² - Szántó		
0560/5 hrsz. 6 ha	5158 m ² - Erdő		
0560/6 hrsz.	3989 m ² - Erdő		
0560/2 hrsz.	3575 m ² - Erdő		
0560/6 hrsz	1489 m ² - Arok		
0607/1 A. hrsz.	3919 m ² - Erdő		
B. hrsz.14 ha	7981 m ² - Szántó		
C. hrsz. 1 ha	6778 m ² - Erdő		
D. hrsz. 5 ha	2755 m ² - Erdő		
F. hrsz. 3 ha	2588 m ² - Erdő		
0607/2 hrsz. 2 ha	908 m ² - Erdő		
0607/3 hrsz. 44 ha	4511 m ² - Erdő		
0607/4 hrsz. 6 ha	8089 m ² - Erdő		
0607/5 hrsz.	8225 m ² - Rét		
0607/6 hrsz.	6893 m ² - Erdő		
0607/7 A. hrsz.84 ha	5387 m ² - Erdő		
B. hrsz. 7 ha	6299 m ² - Vízállás		
C. hrsz.	2555 m ² - Út		
D. hrsz.11 ha	8910 m ² - Erdő		
0607/8 hrsz.	1230 m ² - Út		
0607/9 hrsz.	2877 m ² - Udvar, gyep		
0607/10 hrsz.	2877 m ² - Erdő		
0607/11 hrsz. 11 ha	138 m ² - Erdő		
0730 hrsz. 8 ha	8253 m ² - Erdő		
0731 hrsz. 3 ha	70 m ² - Csatorna		
0732 A. hrsz.27 ha	3038 m ² - Erdő		
B. hrsz.	5416 m ² - Út		
C. hrsz. 2 ha	5444 m ² - Erdő		
D. hrsz.	3678 m ² - Gyep		
0740 A. hrsz. 1 ha	2481 m ² - Gyep		
B. hrsz.	3424 m ² - Erdő		
C. hrsz. 7 ha	7709 m ² - Erdő		
0741 hrsz. 1 ha	347 m ² - Út		
0742/1 A. hrsz.21 ha	5494 m ² - Erdő		
B. hrsz. 1 ha	3829 m ² - Út		
C. hrsz.	3585 m ² - Gyep		
D. hrsz.	4521 m ² - Gyep		
F. hrsz.32 ha	362 m ² - Erdő		

G. hrsz.45 ha	8663 m ² - Erdő
H. hrsz. 2 ha	7600 m ² - Gyep
J. hrsz. 7 ha	9546 m ² - Szántó
K. hrsz.34 ha	8606 m ² - Erdő
L. hrsz.	2211 m ² - Erdő
0742/2 hrsz. 34 ha	62 m ² - Erdő

Körös Jobbparti hullámtér

Csongrád:	0742/3hrs.	19 ha 6690 m ² - Erdő
	0742/4 hrsz.	1500 m ² - Erdő
	0742/5 hrsz.	6000 m ² - Erdő
	0742/6 hrsz.	5546 m ² - Erdő
	0742/7 hrsz.	1617 m ² - Erdő
	0743 hrsz. 25 ha	1968 m ² - Erdő
	0744/1 A. hrsz.28 ha	5512 m ² - Vízállás
	B. hrsz.15 ha	5207 m ² - Erdő
	0744/2 hrsz. 1 ha	1264 m ² - Erdő
	0745 hrsz. 10 ha	7430 m ² - Vízállás

Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület Kezelési Szabályzata

1. Általános előírások:

A védelem célja: a Tisza - Körös zug jelenleg még fellelhető vizes élőhelyeinek és ártéri erdőinek ökoszisztémáit a további értékvesztéstől megóvni. Ezért a közvetlen védelem a földnyilvántartás szerinti vízállásos területeket, vízfelületeket, a város közigazgatási területére eső Tisza balparti és Körös jobbparti hullámtéri erdőt foglalja magában. A védett területtől 200 m-es sávban a terület használata csak olyan szempontból vizsgálendő, hogy a kölcsönhatás következtében jelent-e veszély a védett területre.

- A védett területen csak engedéllyel lehetséges a védett növények gyűjtése, a védett madarak, állatok vadászata, befogása.
- Csak engedéllyel lehet betelepíteni minden olyan növényt vagy állatfajt, mely az adott területen környezetidegen.
- A területen folytatott gazdálkodás a természeti értékeket ne károsítsa.
- A gazdasági döntések és hatósági intézkedések során a tulajdonosi, gazdálkodási és természeti érdekeket össze kell hangolni.
- Tilos közhasználatú utak önkényes elzárása, lezárása.
- A védetté nyilvánított területek szomszédságában - a vízterület parti sávjától mért 200 méteres távolságon belül gyakorolt mezőgazdasági földhasználattal kapcsolatos engedélyezési tevékenység, építési hatósági eljárás során vizsgálni kell, hogy az milyen környezeti kapcsolatot jelent a védett területre. A területet potenciálisan veszélyeztető tevékenység, használat nem engedélyezhető.
- A területen folytatott bármilyen tevékenység, aktív vagy passzív magatartás nem veszélyeztetheti a meglévő kultúrtörténeti, vagy gazdálkodás történeti emlékeket.

2. Erdőgazdálkodás, tájvédelem

A védett területen csak a földnyilvántartás szerinti művelési ág gyakorolható, ha engedély nélküli művelési ág változás van, azt helyre kell állítani.

- A terület használója, tulajdonosa köteles a földvédelmi törvényben előírt gazdálkodási kötelezettségének eleget tenni.
- A védett területen az erdőterületek felújításához az egyes fák kivágásához és csonkolásához a jogszabály szerinti engedélyt be kell szerezni. Az engedélyezési kérelemhez csatolni kell a védett terület vonatkozásában a kezelőjének hozzájárulását.
- Tilos az élőfák rongálása.
- Az erdő felújítása a szakmai szempontok figyelembevételével őshonos fafajokkal történjen.
- A fakitermelés engedélyezésénél figyelembe kell venni, hogy a területen maradjon néhány életteret biztosító tanufa.

- Az idős, nagyméretű fákat kímélni kell.
- S védett területen építkezni a Csongrád város külterületének építésügyi szabályozásáról, előírásairól szóló 24/1994.(VIII.26.) Ökt. rendelet előírásai szerint lehet.
- Az árvédelmi erdőben tervezett szakmai célú tevékenységet be kell jelenteni és a természetvédelmi kezelő egyetértését megszerezni.

3. Mezőgazdasági földhasználat

- A védett területen csak a szabadforgalmú növényvédőszer és gyomirtószer használható, azok használati utasításának szigorú betartásával.
- Tilos minden olyan agrotechnikai eljárás alkalmazása, mely a védett területet veszélyezteti.
- Tilos a műtrágya és vegyszerek csomagoló anyagát a védett területen tárolni, elégetni, elásni, vízbe dobni.
- Tilos a védett területen bármilyen mezőgazdasági és ipari hulladék, szemét elhelyezése, tárolása.

- A területen termő nád, gyékény levágásának időpontja december 1 és március 1 között lehet. A helyét és mennyiségét egyeztetni kell a kezelővel. A levágott anyag március 1-ig elszállítandó.
- A védett területen és a 200 m-es védősávban a növényzet (a gaz, tarló és a nádasok) égetéses irtása tilos.
- Tilos a védett vizes helyektől mért 200 méteren belül repülőgépes növényvédelem.

4. Állattenyésztés

- A védett területen a legeltetés térben és időben úgy lehetséges, hogy a legeltetett terület természeti állapota ne romoljék, természeti értékei ne károsodjanak.
- Tilos a védett területen bárminemű vízi szárnyas telep kialakítása, a vízpart vagy vízterület ideiglenes lerekesztése is. Lakott tanyaingatlanonként összesen 100 db víziszárnyas tartható.
- A védett területtől számított 50 m-en belül új állattartó telep nem létesíthető és a telepet trágya ill. trágyalé tárolóval kell ellátni. A meglévő állattartó telephez 1996. december 31-ig trágya ill. trágyalé tároló megépítendő. Az állattartó a trágyalevet károkozás mentesen köteles elhelyezni.

5. Halászat, vadászat

- Halászati és vadászati tilalmi idők betartandók. A tilalmi időszakot a természetvédelmi kezelő előzetes egyeztetés mellett az általánostól eltérően is szabályozhatja.
- A haltelepítést a természetvédelmi kezelővel egyeztetni kell.
- Horgászatot, halászatot és vadászatot az értékes, védett madarak költésének nyugalma érdekében a természetvédelmi kezelő időben és térben korlátozhatja.
- A területen intenzív haltenyésztés kezelővel egyeztetve. Tilos a vizek műtrágyázása és az elektromos halászati, illetve halterelő eszköz, vegyszer és robbanóanyag használata.
- Ha a vadállomány súlyosan veszélyezteti a természeti értéket, a természetvédelmi kezelő köteles az illetékes figyelmét intézkedésre felhívni.
- A vadállomány gyérítését a vadászatra jogosult évente egy alkalommal a természetvédelmi kezelővel egyeztetett ütemterv szerint, ezen túlmenően az egyeztetett tevékenységtől való eltérés szükségessége esetén alkalmanként egyeztetve végzi.
- Elszaporodott, kártékony vadak ritkítása csapdázással és mérgezéssel nem végezhető (kivéve tanyaépület).
- Móló és stég létesítése a vonatkozó jogszabály betartásával lehetséges.
- Tömeges halpusztulás esetén a vízterület hasznosítója, köteles a tényt bejelenteni a kezelőnek és a haltetemeket eltávolítani és a halpusztulás okát kivizsgáltatni.

6. Vízgazdálkodás

- A vízgazdálkodási művek kezelésével biztosítandó, hogy a területről csak a káros vizek távozzanak.
- A védett terület vizeiből csak az öntözési, üzemelési engedéllyel bíró vízhasználók használhatnak az engedélyben előírtak szerint.
- Az ökológiai szint elérése után tilos mindennemű szivattyús vízkiemelés.
- A védett területen kívüli vízi létesítmények hatásterületén tilos olyan növényvédőszer vagy műtrágya tároló létesítése, melyből csapadékvíz bemosódással a holtágakba szennyeződés származhat.
- Biztosítandó olyan vízkormányzási, vízviisszatartási rendszer kialakítása és működtetése, mely a rendkívüli vízszennyezések megakadályozását lehetővé teszi.

7. Közlekedés

- A holtágakon motorcsónakkal és egyéb motoros járművekkel közlekedni tilos, kivéve a halászati jog gyakorlóját az őszi lehalászás alkalmával.
- Evezőscsónakkal történő közlekedés során a vízi növényzetet kímélni kell.
- A vízpartra gépjárművel behajtani tilos, kivéve ha a vízpart közhasználatú úton megközelíthető, valamint a vízparti ingatlan tulajdonosa, használója.

8. Idegenforgalom, turizmus

- A védett terület látogatható, de a természetvédelmi kezelő a látogatást időszakosan korlátozhatja.
- A sátorozásra igénybe vehető helyeket a természetvédelmi kezelő határozza meg és egyezteti a tulajdonosokkal. A nem kijelölt helyen tilos a sátorozás.

- Tűz gyújtása a védett területen csak a kezelő által kijelölt helyen lehetséges. A tüzet távozáskor el kell oltani.

9. Ellenőrzés, szankcionálás (a rendelet mellékletei)

- A védett terület tulajdonosa, kezelője, illetve használója a rendeletben foglaltak végrehajtásának ellenőrzésében köteles együttműködni, a területre beengedni a védett terület kezelőjét vagy megbízottját (pl. hirdetmény, sajtó),

- Az önkormányzat feladata:

- Az érintettekkel a rendelet és annak változásának ismertetése pl. hirdetés és sajtó útján.

- A védett terület jól látható, kellő számú táblával történő megjelölése.

- A rendelet betartásának ellenőrzése, illetve megszervezése.

- A bejelentések kivizsgálása és a szükséges intézkedések megtétele. A rendelet megszegőivel szemben eljárás kezdeményezése.

- Az állapotváltozás figyelemmel kísérése érdekében mérőhelyek kijelölése, a megfigyelések elvégztetése.

- A védett terület megóvását elősegítő szakmai és területi szervekkel folyamatos kapcsolattartása.

- A védelem gyakorlati és anyagi szükségletének évente történő felmérése és fedezetének biztosítása.

- A rendelet hatályosulásának időszakos értékelése.

Melléklet: - védett fajok jegyzéke

- térképvázlat

I. Védett madarak (FV= fokozottan védett faj)

	Eszmei érték (Ft)	
1. Vörösnyakú vöcsök (<i>Podiceps griscigena</i>)	50.000	
2. Kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollins</i>)	10.000	
3. Búbos vöcsök (<i>Podiceps cristatus</i>)	10.000	
4. Bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>)	10.000	
5. Bakcsó (<i>Nyctycorax nyctycorax</i>)	10.000	
6. Szürkegém (<i>Ardea cinerea</i>)	10.000	
7. Vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>)	50.000	
8. Pocgém (<i>Ixobrychus minitus</i>)	10.000	
9. Kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>)	250.000	FV
10. Nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)	250.000	FV
11. Kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>)	250.000	FV
12. Fehér góly (<i>Ciconia coconia</i>)	100.000	FV
13. Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	250.000	FV
14. Héja (<i>Accipiter gentilia</i>)	10.000	
15. Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>)	50.000	
16. Egerészölyv (<i>Buteo buteo</i>)	10.000	
17. Rétisas (<i>Haliaetus albicilla</i>)	500.000	FV
18. Kis sólyom (<i>Falco columbarius</i>)	50.000	
19. Kabasólyom (<i>Falco subbutco</i>)	50.000	
20. Vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>)	10.000	
21. Vízityúk (<i>Gallinula chloropus</i>)	2.000	
22. Guvat (<i>Rallus aquaticus</i>)	10.000	
23. Gólytöcs (<i>Himantopus himantopus</i>)	250.000	FV
24. Dankasirály (<i>Larus ridibundus</i>)	2.000	
25. Fattyuszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>)	100.000	FV
26. Kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>)	50.000	
27. Gyurgyalag (<i>Merops apiaester</i>)	100.000	FV
28. Búbosbanka (<i>Upupa epops</i>)	50.000	
29. Vadgerle (<i>Streptopelia turtur</i>)	10.000	
30. Kakukk (<i>Cuculus canorus</i>)	10.000	
31. Kuvik (<i>Athene noctua</i>)	100.000	FV
32. Zöld küllő (<i>Picus viridis</i>)	10.000	
33. Fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>)	50.000	
34. Nagy fakopáncs (<i>Denorocopus maier</i>)	10.000	
35. Kis fakopáncs (<i>Denorocopus minor</i>)	10.000	
36. Réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)	2.000	
37. Mezei pacsirta (<i>Alauda arvensis</i>)	10.000	
38. Búbos pacsirta (<i>Galerida cristata</i>)	2.000	
39. Bíbic (<i>Vanellus vanellus</i>)	2.000	
40. Füstifecske (<i>Hirundo rustica</i>)	2.000	
41. Partifecske (<i>Riparia riparia</i>)	2.000	
42. Molnárfecske (<i>Delichon urbica</i>)	2.000	
43. Barázdabillegető (<i>Motacilla alba</i>)	2.000	
44. Házi rozsdafarkú (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	2.000	
45. Cigánycsaláncsucs (<i>Saxicola torquata</i>)	2.000	
46. Rozsdás csaláncsucs (<i>Saxicola rubetra</i>)	2.000	
47. Vörösbegy (<i>Erithacus rubecula</i>)	2.000	

48. Fülemlő (Luscinia megarhynchos)	10.000
49. Fekete rigó (Turdus merula)	10.000
50. Énekes rigó (Turdus philomelos)	2.000
51. Fenyőrigó (Turdus pilaris)	10.000
52. Nádirigó (Acrocephalus arundinaceus)	2.000
53. Cserregő nádiposzáta (Acrocephalus scirpaceus)	2.000
54. Énekes nádiposzáta (Acrocephalus palustris)	2.000
55. Nádi tücsökmadár (Locustella luscinioides)	10.000
56. Barátposzáta (Sylvia atricapilla)	2.000
57. Kerti poszáta (Sylvia borin)	2.000
58. Szürke légykapó (Muscicapa striata)	2.000
59. Erdei pityer (Anthus trivialis)	2.000
60. Kis őrgébics (Lanius minor)	50.000
61. Tövisszűrő gebics (Lanius collurio)	10.000
62. Széncinege (Parus maior)	2.000
63. Kék cinege (Parus caeruleus)	2.000
64. Sárgarigó (Oriolus oriolus)	10.000
65. Meggyvágó (Coccothraustes coccothraustes)	2.000
66. Erdei pinty (Fringilla coelebs)	10.000
67. Tengelic (Carduelis carduelis)	2.000
68. Zöldike (Carduelis chloris)	2.000
69. Sordély (Miliaria calandra)	10.000
70. Citromsármány (Emberiza citrinella)	2.000
71. Sárga billegető (Motacilla flava)	2.000
72. Kerti rozsdafarkú (Phoenicurus phoenicurus)	10.000
73. Őszapó (Aegithalos caudatus)	2.000
74. Piroslábú cankó (Tringa totanus)	10.000
75. Függőcinege (Remiz pendulinus)	2.000
76. Kis poszáta (Sylvia curruca)	2.000
77. Nádi sármány (Emberiza schoeniclus)	2.000
78. Jégmadár (Alcedo atthis)	50.000
79. Daru (Grus grus)	50.000
80. Süvöltő (Pyrrhula pyrrhula)	10.000

II. Védett emlősök

1. Vakondok (Talpa europea)	2.000
2. Közönséges sün (Erinaceus concolor)	2.000
3. Korai denevér (Nyctalus noctula)	10.000

III. Védett hüllők

1. Fűregyík (Lacerta agilis)	10.000
2. Erdei sikló (Elaphe longissima)	10.000
3. Vízisikló (Natrix natrix)	2.000

IV. Védett kételtűek

1. Kecsebéka (Rana esculenta)	2.000
2. Vöröshasú unka (Bombina bombina)	2.000
3. Mocsári béka (Rana arvalis)	2.000
4. Levelibéka (Hyla arborea)	2.000

V. Védett rovarok

1. Atalanta lepke (Vanessa atalanta)	2.000
--------------------------------------	-------

2. Nappali pávaszem (<i>Inachis io</i>)	2.000
3. Tiszavirág (<i>Palingenia longicauda</i>)	2.000
4. Kis színjátszólepke (<i>Apatura ilia</i>)	2.000

VI. Védett növények

1. Réti iszalag (<i>Clematis integrifolia</i>)	2.000
2. Tiszaparti margitvirág (<i>Lecantheum serotinum</i>)	2.000
3. Nyári tűzike (<i>Leucorum aestivum</i>)	2.000
4. Rucaöröm (<i>Salvinia natans</i>)	2.000
5. Sulyom (<i>Trapa natans</i>)	2.000
6. Pézsmahagyma (<i>Allium moschatum</i>)	5.000

Helyi védetté nyilvántartott területek adatai

Ellésparti Holt-Tisza (Lófogó)

Csongrád:	0613/1A. hrsz.	4485	m ² - Nádas
	B. hrsz.	6420	m ² - Vízállás
	0613/2	2223	m ² - Vízállás
0615/1	A. hrsz. 5 ha	899	m ² - Nádas
	B. hrsz. 12 ha	7020	m ² - Vízállás
	C. hrsz.	6426	m ² - Erdő
	D. hrsz.	5939	m ² - Vízállás
	F. hrsz.	4671	m ² - Gyep
	G. hrsz.	4093	m ² - Nádas

Külső Ellésparti Kádár Tanya

Csongrád:	0638/2.hrsz.	2877	m ² - Udvar, gyümölcs
-----------	--------------	------	----------------------------------

Mámai réti Holt-Tisza

Csongrád:	0564/8.hrsz.	1 ha 1776	m ² - Erdő
	C. hrsz. 2 ha	5095	m ² - Gyep
0570/1	A. hrsz.	1832	m ² - Gyep
	B. hrsz. 2 ha	3609	m ² - Vízállás
	C. hrsz.	4135	m ² - Nádas
	D. hrsz. 7 ha	4143	m ² - Nádas
	F. hrsz.	5544	m ² - Erdő
	G. hrsz. 2 ha	923	m ² - Vízállás
0574	5 ha	202	m ² - Vízállás
0582/1	A. hrsz.	7902	m ² - Vízállás
	B. hrsz.	1985	m ² - Nádas
0582/2	A. hrsz. 5 ha	310	m ² - Vízállás
	B. hrsz. 1 ha	7028	m ² - Nádas
	C. hrsz.	9843	m ² - Gyep
	D. hrsz.	7204	m ² - Erdő
0583/3	A. hrsz. 9 ha	8413	m ² - Vízállás
	B. hrsz. 1 ha	6619	m ² - Nádas
0593/6	A. hrsz. 2 ha	3973	m ² - Nádas
0592	A. hrsz.	6194	m ² - Nádas
	B. hrsz. 21 ha	3146	m ² - Vízállás
0600/1	A. hrsz.	2513	m ² - Erdő
	B. hrsz. 8 ha	2001	m ² - Vízállás
	C. hrsz. 6 ha	6022	m ² - Nádas
	D. hrsz. 1 ha	5474	m ² - Nádas
	F. hrsz.	1792	m ² - Nádas
0600/3	hrs.	4991	m ² - Szántó
0600/6	hrs. 2 ha	3586	m ² - Szántó
0600/5	hrs.	4954	m ² - Szántó
0600/4	hrs.	4954	m ² - Szántó

Rázsonyi Holt-Körös

Csongrád:	0697/12 hrsz.	712	m ² - Út
	1697/13 A. hrsz. 1 ha	5760	m ² - Erdő
	B. hrsz.	2315	m ² - Gyep
	C. hrsz.	8368	m ² - Erdő
	D. hrsz. 12 ha	5580	m ² - Vízállás
	F. hrsz.	4519	m ² - Erdő
	G. hrsz.	4298	m ² - Erdő
	J. hrsz.	4816	m ² - Erdő

0700/7 C. hrsz. 4 ha	6384 m ² - Vízállás
G. hrsz.	4475 m ² - Erdő
K. hrsz.	5827 m ² - Erdő
M. hrsz.	3338 m ² - ERdő
0718/1 D. hrsz. 4ha	245 m ² - Vízállás
0720/4 D. hrsz.	2398 m ² - Erdő
F. hrsz. 1 ha	8355 m ² - Nádas
0721/10 F. hrsz.	2882 m ² - Erdő
K. hrsz.	4500 m ² - Gyep
0721/10 L. hrsz.	6722 m ² - Erdő
M. hrsz.	4397 m ² - Gyep
N. hrsz.	1803 m ² - Erdő
P. hrsz. 3 ha	8920 m ² - Vízállás
R. hrsz.	1625 m ² - Erdő
S. hrsz.	1811 m ² - Gyep
0727/1 D. hrsz. 1 ha	7979 m ² - Vízállás

Fekete Körös (Dög-Körös)

Csongrád:	0726/1H. hrsz.	11 ha 8597 m ² - Gyep
	L. hrsz. 3 ha	8857 m ² - Erdő

Tisza Balparti hullámtér

Csongrád:	0560/1hrs.	6 ha 3537 m ² - Erdő
0560/4	A. hrsz. 1 ha	1331 m ² - Szántó
	B. hrsz.	5089 m ² - Erdő
	C. hrsz.	3288 m ² - Erdő
	D. hrsz.	6528 m ² - Erdő
	F. hrsz.12 ha	6431 m ² - Szántó
	G. hrsz. 6 ha	6498 m ² - Erdő
	H. hrsz. 3 ha	1558 m ² - Szántó
	J. hrsz.	8421 m ² - Erdő
	K. hrsz. 8 ha	1382 m ² - Szántó
0560/5	hrs. 6 ha	5158 m ² - Erdő
0560/6	hrs.	3989 m ² - Erdő
0560/2	hrs.	3575 m ² - Erdő
0560/6	hrs	1489 m ² - Arok
0607/1	A. hrsz.	3919 m ² - Erdő
	B. hrsz.14 ha	7981 m ² - Szántó
	C. hrsz. 1 ha	6778 m ² - Erdő
	D. hrsz. 5 ha	2755 m ² - Erdő
	F. hrsz. 3 ha	2588 m ² - Erdő
0607/2	hrs. 2 ha	908 m ² - Erdő
0607/3	hrs. 44 ha	4511 m ² - Erdő
0607/4	hrs. 6 ha	8089 m ² - Erdő
0607/5	hrs.	8225 m ² - Rét
0607/6	hrs.	6893 m ² - Erdő
0607/7	A. hrsz.84 ha	5387 m ² - Erdő
	B. hrsz. 7 ha	6299 m ² - Vízállás
	C. hrsz.	2555 m ² - Ut
	D. hrsz.11 ha	8910 m ² - Erdő
0607/8	hrs.	1230 m ² - Ut
0607/9	hrs.	2877 m ² - Udvar, gyep
0607/10	hrs.	2877 m ² - Erdő
0607/11	hrs. 11 ha	138 m ² - Erdő
0730	hrs. 8 ha	8253 m ² - Erdő
0731	hrs. 3 ha	70 m ² - Csatorna
0732	A. hrsz.27 ha	3038 m ² - Erdő
	B. hrsz.	5416 m ² - Ut
	C. hrsz. 2 ha	5444 m ² - Erdő
	D. hrsz.	3678 m ² - Gyep

0740	A. hrsz. 1 ha	2481	m ² - Gyep
	B. hrsz.	3424	m ² - Erdő
	C. hrsz. 7 ha	7709	m ² - Erdő
0741	hrszt. 1 ha	347	m ² - Út
0742/1	A. hrsz.21 ha	5494	m ² - Erdő
	B. hrsz. 1 ha	3829	m ² - Út
	C. hrszt.	3585	m ² - Gyep
	D. hrszt.	4521	m ² - Gyep
	F. hrsz.32 ha	362	m ² - Erdő
	G. hrsz.45 ha	8663	m ² - Erdő
	H. hrsz. 2 ha	7600	m ² - Gyep
	J. hrsz. 7 ha	9546	m ² - Szántó
	K. hrsz.34 ha	8606	m ² - Erdő
	L. hrszt.	2211	m ² - Erdő
0742/2	hrszt. 34 ha	62	m ² - Erdő

Körös Jobbparti hullámtér

Csongrád:	0742/3hrszt.	19 ha 6690	m ² - Erdő
	0742/4 hrszt.	1500	m ² - Erdő
	0742/5 hrszt.	6000	m ² - Erdő
	0742/6 hrszt.	5546	m ² - Erdő
	0742/7 hrszt.	1617	m ² - Erdő
	0743 hrszt. 25 ha	1968	m ² - Erdő
	0744/1 A. hrszt.28 ha	5512	m ² - Vízállás
	B. hrszt.15 ha	5207	m ² - Erdő
	0744/2 hrszt. 1 ha	1264	m ² - Erdő
	0745 hrszt. 10 ha	7430	m ² - Vízállás

Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület Kezelési Szabályzata

1. Általános előírások:

A védelem célja: a Tisza - Körös zug jelenleg még fellelhető vizes élőhelyeinek és ártéri erdőinek ökoszisztémáit a további értékvesztéstől megóvni. Ezért a közvetlen védelem a földnyilvántartás szerinti vízállásos területeket, vízfelületeket, a város közigazgatási területére eső Tisza balparti és Körös jobbparti hullámtéri erdőt foglalja magában. A védett területtől 200 m-es sávban a terület használata csak olyan szempontból vizsgálandó, hogy a kölcsönhatás következtében jelent-e veszély a védett területre.

- A védett területen csak engedéllyel lehetséges a védett növények gyűjtése, a védett madarak, állatok vadászata, befogása.
- Csak engedéllyel lehet betelepíteni minden olyan növényt vagy állatfajt, mely az adott területen környezetidegen.
- A területen folytatott gazdálkodás a természeti értékeket ne károsítsa.
- A gazdasági döntések és hatósági intézkedések során a tulajdonosi, gazdálkodási és természeti érdekeket össze kell hangolni.
- Tilos közhasználatú utak önkényes elzárása, lezárása.
- A védetté nyilvánított területek szomszédságában - a vízterület parti sávjától mért 200 méteres távolságon belül gyakorolt mezőgazdasági földhasználattal kapcsolatos engedélyezési tevékenység, építési hatósági eljárás során vizsgálni kell, hogy az milyen környezeti kapcsolatot jelent a védett területre. A területet potenciálisan veszélyeztető tevékenység, használat nem engedélyezhető.
- A területen folytatott bármilyen tevékenység aktív, vagy passzív magatartás nem veszélyeztetheti a meglévő kultúrtörténeti, vagy gazdálkodás történeti emlékeket.

2. Erdőgazdálkodás, tájvédelem

A védett területen csak a földnyilvántartás szerinti művelési ág gyakorolható, ha engedély nélküli művelési ágváltozás van, azt helyre kell állítani.

- A terület használója, tulajdonosa köteles a földvédelmi törvényben előírt gazdálkodási kötelezettségének eleget tenni.
- A védett területen az erdőterületek felújításához az egyes fák kivágásához és csonkolásához a jogszabály szerinti engedélyt be kell szerezni. Az engedélyezési kérelemhez csatolni kell a védett terület vonatkozásában a kezelőjének hozzájárulását.
- Tilos az élőfák rongálása.
- Az erdő felújítása a szakmai szempontok figyelembevételével őshonos fafajokkal történjen.
- A fakitermelés engedélyezésénél figyelembe kell venni, hogy a területen maradjon néhány életteret biztosító tanufa.
- Az idős, nagyméretű fákat kímélni kell.
- S védett területen építkezni a Csongrád város külterületének építésügyi szabályozásáról, előírásairól szóló 24/1994.(VIII.26.) Ökt. rendelet előírásai szerint lehet.
- Az árvédelmi erdőben tervezett szakmai célú tevékenységet be kell jelenteni és a természetvédelmi kezelő egyetértését megszervezni.

3. Mezőgazdasági földhasználat

- A védett területen csak a szabadforgalmú növényvédőszer és gyomirtószer használható, azok használati utasításának szigorú betartásával.
- Tilos minden olyan agrotechnikai eljárás alkalmazása, mely a védett területet veszélyezteti.
- Tilos a műtrágya és vegyszerek csomagoló anyagát a védett területen tárolni, elégetni, elásni, vízbe dobni.
- Tilos a védett területen bármilyen mezőgazdasági és ipari hulladék, szemét elhelyezése, tárolása.

- A területen termő nád, gyékény levágásának időpontja december 1 és március 1 között lehet. A helyét és mennyiségét egyeztetni kell a kezelővel. A levágott anyag március 1-ig elszállítandó.

- A védett területen és a 200 m-es védősávban a növényzet (a gaz, tarló és a nádasok) égetéses irtása tilos.

- Tilos a védett vizes helyektől mért 200 méteren belül repülőgépes növényvédelem.

4. Állattenyésztés

- A védett területen a legeltetés térben és időben úgy lehetséges, hogy a legeltetett terület természeti állapota ne romoljék, természeti értékei ne károsodjanak.

- Tilos a védett területen bárminemű vízi szárnyas telep kialakítása, a vízpart vagy vízterület ideiglenes lerekesztése is. Lakott tanyaingatlanonként összesen 100 db víziszárnyas tartható.

- A védett területtől számított 50 m-en belül új állattartó telep nem létesíthető és a telepet trágya, ill. trágyalé tárolóval kell ellátni. A meglévő állattartó telephez 1996. december 31-ig trágya, ill. trágyalétároló megépítendő. Az állattartó a trágyalevet károkozás mentesen köteles elhelyezni.

5. Halászat, vadászat

- Halászati és vadászati tilalmi idők betartandók. A tilalmi időszakot a természetvédelmi kezelő előzetes egyeztetés mellett az általánostól eltérően is szabályozhatja.

- A haltelepítést a természetvédelmi kezelővel egyeztetni kell.

- Horgászatot, halászatot és vadászatot az értékes, védett madarak költésének nyugalma érdekében a természetvédelmi kezelő időben és térben korlátozhatja.

- A területen intenzív haltenyésztés kezelővel egyeztetve. Tilos a vizek műtrágyázása és az elektromos halászati, illetve halterelő eszköz, vegyszer és robbanóanyag használata.

- Ha a vadállomány súlyosan veszélyezteti a természeti értéket, a természetvédelmi kezelő köteles az illetékes figyelmét intézkedésre felhívni.

- A vadállomány gyérítését a vadászatra jogosult évente egy alkalommal a természetvédelmi kezelővel egyeztetett ütemterv szerint, ezen túlmenően az egyeztetett tevékenységtől való eltérés szükségessége esetén alkalmanként egyeztetve végzi.

- Elszaporodott, kártékony vadak ritkítása csapdázással és mérgezéssel nem végezhető (kivéve tanya épület).

- Móló és stég létesítése a vonatkozó jogszabály betartásával lehetséges.

- Tömeges halpusztulás esetén a vízterület hasznosítója, köteles a tényt bejelenteni a kezelőnek és a haltetemeket eltávolítani és a halpusztulás okát kivizsgáltatni.

6. Vízgazdálkodás

- A vízgazdálkodási művek kezelésével biztosítandó, hogy a területről csak a káros vizek távozzanak.

- A védett terület vizeiből csak az öntözési, üzemelési engedéllyel bíró vízhasználók használhatnak az engedélyben előírtak szerint.

- Az ökológiai szint elérése után tilos mindennemű szivattyús vízkiemelés.

- A védett területen kívüli vízi létesítmények hatásterületén tilos olyan növényvédőszer vagy műtrágya tároló létesítése, melyből csapadékvíz bemosódással a holtágakba szennyeződés származhat.

- Biztosítandó olyan vízkormányzási, vízviszatarlási rendszer kialakítása és működtetése, mely a rendkívüli vízszennyezések megakadályozását lehetővé teszi.

7. Közlekedés

- A holtágakon motorcsónakkal és egyéb motoros járművekkel közlekedni tilos, kivéve a halászati jog gyakorlóját az őszi lehalászás alkalmával.

- Evezőscsónakkal történő közlekedés során a vízi növényzetet kímélni kell.

- A vízpartra gépjárművel behajtani tilos, kivéve ha a vízpart közhasználatú úton megközelíthető, valamint a vízparti ingatlan tulajdonosa, használója.

8. Idegenforgalom, turizmus

- A védett terület látogatható, de a természetvédelmi kezelő a látogatást időszakosan korlátozhatja.
- A sátorozásra igénybe vehető helyeket a természetvédelmi kezelő határozza meg és egyezteti a tulajdonosokkal. A nem kijelölt helyen tilos a sátorozás.
- Tűz gyújtása a védett területen csak a kezelő által kijelölt helyen lehetséges. A tüzet távozáskor el kell oltani.

9. Ellenőrzés, szankcionálás (a rendelet mellékletei)

- A védett terület tulajdonosa, kezelője, illetve használója a rendeletben foglaltak végrehajtásának ellenőrzésében köteles együttműködni, a területre beengedni a védett terület kezelőjét vagy megbízottját (pl. hirdetmény, sajtó),
 - Az önkormányzat feladata:
 - Az érintettekkel a rendelet és annak változásának ismertetése pl. hirdetés és sajtó útján.
 - A védett terület jól látható, kellő számú táblával történő megjelölése.
 - A rendelet betartásának ellenőrzése, illetve megszervezése.
 - A bejelentések kivizsgálása és a szükséges intézkedések megtétele. A rendelet megszegőivel szemben eljárás kezdeményezése.
 - Az állapotváltozás figyelemmel kísérése érdekében mérőhelyek kijelölése, a megfigyelések elvégeztetése.
 - A védett terület megóvását elősegítő szakmai és területi szervekkel folyamatos kapcsolattartása.
 - A védelem gyakorlati és anyagi szükségletének évente történő felmérése és fedezetének biztosítása.
 - A rendelet hatályosulásának időszakos értékelése.

Melléklet: - védett fajok jegyzéke

- térképvázlat

Csongrád Köröszugban élő védett fajok jegyzéke (melléklet)

I. Védett madarak (FV= fokozottan védett faj)

	Eszmei érték (Ft)
1. Vörösnyakú vöcsök (<i>Podiceps grisegena</i>)	50.000
2. Kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)	10.000
3. Búbos vöcsök (<i>Podiceps cristatus</i>)	10.000
4. Bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>)	10.000
5. Bakcsó (<i>Nyctycorax nyctycorax</i>)	10.000
6. Szürkegém (<i>Ardea cinerea</i>)	10.000
7. Vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>)	50.000
8. Pocgém (<i>Ixobrychus minatus</i>)	10.000
9. Kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>)	250.000 FV
10. Nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)	250.000 FV
11. Kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>)	250.000 FV
12. Fehér góly (<i>Ciconia coconia</i>)	100.000 FV
13. Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	250.000 FV
14. Héja (<i>Accipiter gentilis</i>)	10.000
15. Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>)	50.000
16. Egerészölyv (<i>Buteo buteo</i>)	10.000
17. Rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	500.000 FV
18. Kis sólyom (<i>Falco columbarius</i>)	50.000
19. Kabasólyom (<i>Falco subbuto</i>)	50.000
20. Vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>)	10.000
21. Vízityúk (<i>Gallinula chloropus</i>)	2.000
22. Guvat (<i>Rallus aquaticus</i>)	10.000
23. Gólytöcs (<i>Himantopus himantopus</i>)	250.000 FV
24. Dankasirály (<i>Larus ridibundus</i>)	2.000
25. Fattyuszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>)	100.000 FV
26. Kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>)	50.000
27. Gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>)	100.000 FV
28. Búbosbanka (<i>Upupa epops</i>)	50.000
29. Vadgerle (<i>Streptopelia turtur</i>)	10.000
30. Kakukk (<i>Cuculus canorus</i>)	10.000
31. Kuvik (<i>Athene noctua</i>)	100.000 FV
32. Zöld küllő (<i>Picus viridis</i>)	10.000
33. Fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>)	50.000
34. Nagy fakopáncs (<i>Denorocopus maier</i>)	10.000
35. Kis fakopáncs (<i>Denorocopus minor</i>)	10.000
36. Réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)	2.000
37. Mezei pacsirta (<i>Alauda arvensis</i>)	10.000
38. Búbos pacsirta (<i>Galerida cristata</i>)	2.000
39. Bíbic (<i>Vanellus vanellus</i>)	2.000
40. Füstifecske (<i>Hirundo rustica</i>)	2.000
41. Partifecske (<i>Riparia riparia</i>)	2.000
42. Molnárfecske (<i>Delichon urbica</i>)	2.000
43. Barázdabillegető (<i>Motacilla alba</i>)	2.000
44. Házi rozsdafarkú (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	2.000
45. Cigánycsaláncsucs (<i>Saxicola torquata</i>)	2.000
46. Rozsdás csaláncsucs (<i>Saxicola rubetra</i>)	2.000
47. Vörösbegy (<i>Erithacus rubecula</i>)	2.000
48. Fülemlő (<i>Luscinia megarhynchos</i>)	10.000
49. Fekete rigó (<i>Turdus merula</i>)	10.000
50. Énekes rigó (<i>Turdus philomelos</i>)	2.000

51. Fenyőrigó (<i>Turdus pilaris</i>)	10.000
52. Nádirigó (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>)	2.000
53. Cserregő nádiposzáta (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)	2.000
54. Énekes nádiposzáta (<i>Acrocephalus palustris</i>)	2.000
55. Nádi tücsökmadár (<i>Locustella luscinioides</i>)	10.000
56. Barátposzáta (<i>Sylvia atricapilla</i>)	2.000
57. Kerti poszáta (<i>Sylvia borin</i>)	2.000
58. Szürke légykapó (<i>Muscicapa striata</i>)	2.000
59. Erdei pityer (<i>Anthus trivialis</i>)	2.000
60. Kis őrgébics (<i>Lanius minor</i>)	50.000
61. Tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>)	10.000
62. Széncinege (<i>Parus maior</i>)	2.000
63. Kék cinege (<i>Parus caeruleus</i>)	2.000
64. Sárgarigó (<i>Oriolus oriolus</i>)	10.000
65. Meggyvágó (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	2.000
66. Erdei pinty (<i>Fringilla coelebs</i>)	10.000
67. Tengelic (<i>Carduelis carduelis</i>)	2.000
68. Zöldike (<i>Carduelis chloris</i>)	2.000
69. Sordély (<i>Miliaria calandra</i>)	10.000
70. Citromsármány (<i>Emberiza citrinella</i>)	2.000
71. Sárga billegető (<i>Motacilla flava</i>)	2.000
72. Kerti rozsdafarkú (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	10.000
73. Őszapó (<i>Aegithalos caudatus</i>)	2.000
74. Piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>)	10.000
75. Függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>)	2.000
76. Kis poszáta (<i>Sylvia curruca</i>)	2.000
77. Nádi sármány (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	2.000
78. Jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>)	50.000
79. Daru (<i>Grus grus</i>)	50.000
80. Süstöltő (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	10.000

II. Védett emlősök

1. Vakondok (<i>Talpa europea</i>)	2.000
2. Közönséges sün (<i>Erinaceus concolor</i>)	2.000
3. Korai denevér (<i>Nyctalus noctula</i>)	10.000

III. Védett hüllők

1. Fűregyík (<i>Lacerta agilis</i>)	10.000
2. Erdei sikló (<i>Elaphe longissima</i>)	10.000
3. Vízisikló (<i>Natrix natrix</i>)	2.000

IV. Védett kételtűek

1. Kecskébeka (<i>Rana esculenta</i>)	2.000
2. Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	2.000
3. Mocsári béka (<i>Rana arvalis</i>)	2.000
4. Levelibeka (<i>Hyla arborea</i>)	2.000

V. Védett rovarok

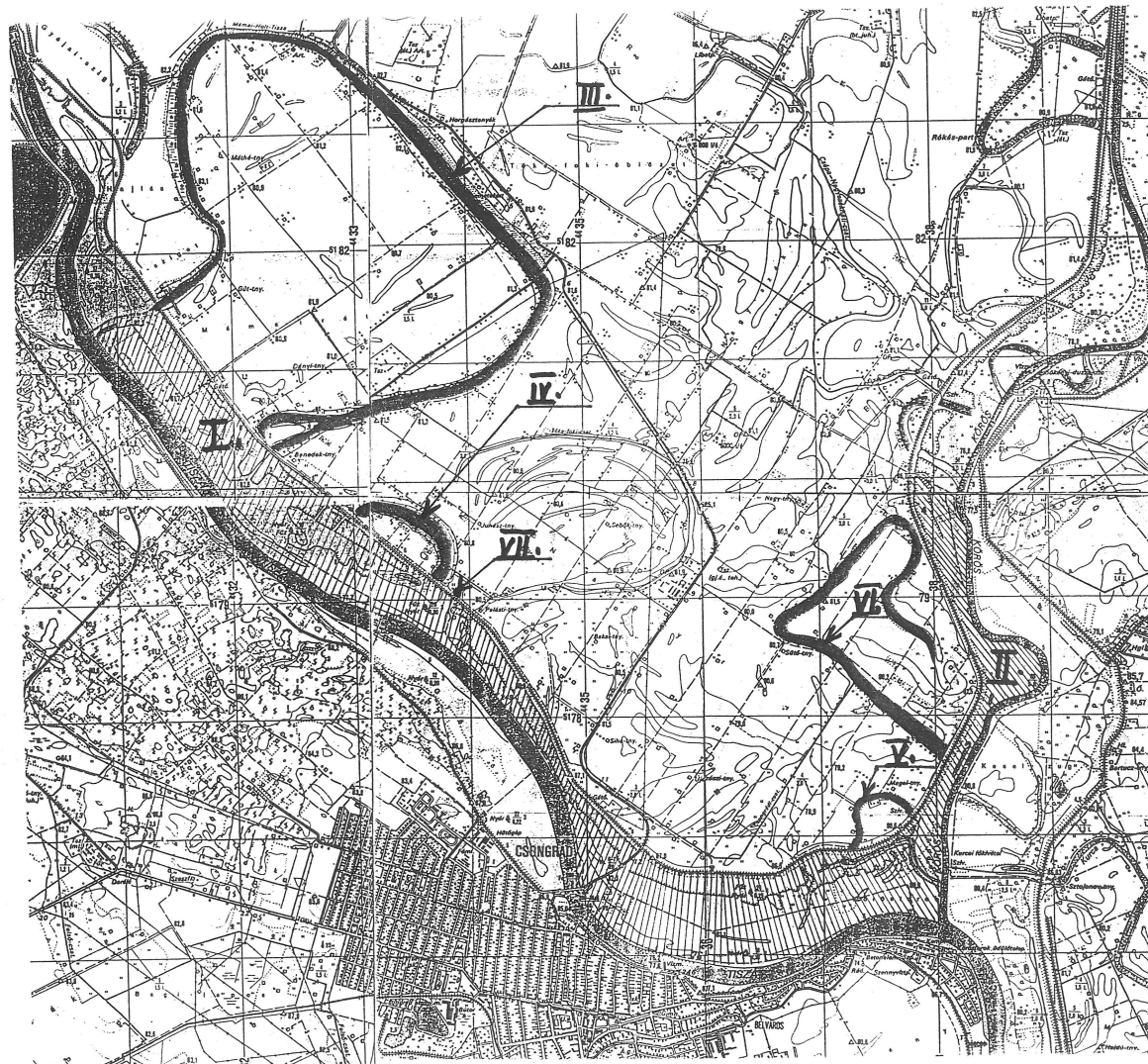
1. Atalanta lepke (<i>Vanessa atalanta</i>)	2.000
2. Nappali pávaszem (<i>Inachis io</i>)	2.000
3. Tiszavirág (<i>Palingenia longicauda</i>)	2.000
4. Kis színjátszólepke (<i>Apatura ilia</i>)	2.000

VI. Védett növények

1. Réti iszalag (<i>Clematis integrifolia</i>)	2.000
2. Tiszaparti margitvirág (<i>Lecantheum serotinum</i>)	2.000
3. Nyári tűzike (<i>Leucorum aestivum</i>)	2.000
4. Rucaöröm (<i>Salvinia natans</i>)	2.000
5. Sulyom (<i>Trapa natans</i>)	2.000
6. Pézsmahagyma (<i>Allium moschatum</i>)	5.000

Jelmagyarázat:

- I. Tisza bal parti hullámtér
- II. Körös jobb parti hullámtér
- III. Mámai réti Holt-Tisza
- IV. Ellési Holt-Tisza
- V. Pekete-Körös
- VI. Rázsonyi Holt-Körös
- VII. Külső Ellés parti Tanya

Csongrádi Nagyréti területek – Helyi jelentőségű védett természeti területének

FENNTARTÁSI terve

„1996 óta élvez helyi védelmet. A 806 ha-s terület a Köröszugban helyezkedik el, délről 10 km hosszan a Tisza, keletről pedig 5 km hosszan a Hármaskörös öleli körül. A védelem alapvető célja a még közel természetes állapotban fennmarad egyedülállóan gazdag élővilággal rendelkező ártéri erdők, holtágak, kubikgödrök megőrzése, a tájképi értékek és kultúrtörténeti emlékek védelme” Deák József

Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület (TT)

Adatok:

Törzskönyvi szám:	5/18/TT/95
Megye:	Csongrád-Csanád Vármegye
Település:	Csongrád
Védettségi szint:	helyi jelentőségű
Védelmi kategória:	természetvédelmi terület (TT)
Kiterjedése:	742,49 hektár
Ebből fokozottan védett:	0 hektár
Hatályba lépés éve:	1996

1. § (1) A Képviselő-testület **Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület** elnevezéssel védetté nyilvánítja:

- a)¹ Ellésparti Holt-Tiszát (Lófogó) 21 ha területtel,
- b) Külső Elléspartot, 1 ha területtel,
- c) Mámai réti holtág Csongrád közigazgatási határán belüli, 89 ha területtel,
- d) Rázsonyi Holt-Köröst,(Csongrád közigazgatási határán belüli) 37 ha területtel,
- e) Fekete-Köröst (Dög-Körös), 16 ha területtel,
- f) Tisza bal partján és a Körös jobb partján lévő ártéri erdőt, 582 ha területtel.(Vármegye határig) (Eredeti)

Csongrádi Nagyrét megfigyelt védett állat és növényfajai

Nagyrét

I. Védett madarak

	Latin név	Magyar név
1	<i>Accipiter gentilia</i>	Héja
2	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Nádirigó
3	<i>Acrocephalus palustris</i>	Énekes nádiposzáta
4	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Cserregő nádiposzáta
5	<i>Aegithalos caudatus</i>	Őszapó
6	<i>Alauda arvensis</i>	Mezei pacsirta
7	<i>Alcedo atthis</i>	Jégmadár
8	<i>Anthus trivialis</i>	Erdei pityer
9	<i>Ardea cinerea</i>	Szürkegém

10	<i>Ardea purpurea</i>	Vörös gém
11	<i>Athene noctua</i>	Kuvik
12	<i>Botaurus stellaris</i>	Bölömbika
13	<i>Buteo buteo</i>	Egerészölyv
14	<i>Carduelis carduelis</i>	Tengelic
15	<i>Carduelis chloris</i>	Zöldike
16	<i>Chlidonias hybridus</i>	Fattyuszerkő
17	<i>Chlidonias niger</i>	Kormos szerkő
18	<i>Ciconia coconia</i>	Fehér góly
19	<i>Ciconia nigra</i>	Fekete gólya
20	<i>Circus aeruginosus</i>	Barna rétihéja
21	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Meggyvágó
22	<i>Cuculus canorus</i>	Kakukk
23	<i>Delichon urbica</i>	Molnárfecske
24	<i>Denorocopus maier</i>	Nagy fakopáncs
25	<i>Denorocopus minor</i>	Kis fakopáncs
26	<i>Dryocopus martius</i>	Fekete harkály
27	<i>Egretta alba</i>	Nagy kócsag
28	<i>Egretta garzetta</i>	Kis kócsag
29	<i>Emberiza citrinella</i>	Citromsármány
30	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Nádi sármány
31	<i>Erithacus rubecula</i>	Vörösbegy
32	<i>Falco columbarius</i>	Kis sólyom
33	<i>Falco subbutco</i>	Kabasólyom
34	<i>Falco tinnunculus</i>	Vörös vércse
35	<i>Fringilla colebs</i>	Erdei pinty
36	<i>Galerida cristata</i>	Búbos pacsirta
37	<i>Gallinula chloropus</i>	Vízityúk
38	<i>Grus grus</i>	Daru
39	<i>Haliaetus albicilla</i>	Rétisas
40	<i>Himantopus himantopus</i>	Gólytöcs
41	<i>Hirundo rustica</i>	Füstifecske
42	<i>Ixobrychus minitus</i>	Törpegém
43	<i>Lanius collurio</i>	Tövisszúró gébics
44	<i>Lanius minor</i>	Kis őrgébics
45	<i>Larus ridibundus</i>	Dankasirály
46	<i>Locustella luscinioides</i>	Nádi tücsökmadár
47	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Fülemüle
48	<i>Merops apiaester</i>	Gyurgyalag
49	<i>Milaria calandra</i>	Sordély
50	<i>Motacilla alba</i>	Barázdabillegető
51	<i>Motacilla flava</i>	Sárga billegető
52	<i>Muscicapa striata</i>	Szürke légykapó
53	<i>Nyctycorax nyctycorax</i>	Bakcsó

54	<i>Oriolus oriolus</i>	Sárgarigó
55	<i>Parus caeruleus</i>	Kék cinege
56	<i>Parus maior</i>	Szécinege
57	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Házi rozsdafarkú
58	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Kerti rozsdafarkú
59	<i>Picus viridis</i>	Zöld küllő
60	<i>Platalea leucorodia</i>	Kanalasgém
61	<i>Podiceps cristatus</i>	Búbos vöcsök
62	<i>Podiceps griscigena</i>	Vörösnyakú vöcsök
63	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Süvöltő
64	<i>Rallus aquaticus</i>	Guvat
65	<i>Remiz pendulinus</i>	Függőcinege
66	<i>Riparia riparia</i>	Partifecske
67	<i>Saxicola rubetra</i>	Rozsdás csaláncsucs
68	<i>Saxicola torquata</i>	Cigány csaláncsucs
69	<i>Streptopelia turtur</i>	Vadgerle
70	<i>Sylvia curruca</i>	Kis poszáta
71	<i>Sylvia atricapilla</i>	Barátposzáta
72	<i>Sylvia borin</i>	Kerti poszáta
73	<i>Tachybaptus ruficollins</i>	Kis vöcsök
74	<i>Tringa glareola</i>	Réti cankó
75	<i>Tringa totanus</i>	Piroslábú cankó
76	<i>Turdus merula</i>	Fekete rigó
77	<i>Turdus philomelos</i>	Énekes rigó
78	<i>Turdus pilaris</i>	Fenyőrigó
79	<i>Upupa epops</i>	Búbosbanka
80	<i>Vanellus vanellus</i>	Bíbic

II. Védett emlősök

1.	<i>Erinaceus concolor</i>	Közönséges sün
2.	<i>Nyctalus noctula</i>	Korai denevér
3.	<i>Talpa europea</i>	Vakondok

III. Védett hüllők

1.	<i>Elaphe longissima</i>	Erdei sikló
2.	<i>Emys orbicularis</i>	Mocsári teknős
3.	<i>Lacerta agilis</i>	Fürgegyík
4	<i>Natrix natrix</i>	Vízisikló

IV. Védett kétélűtűek

1	<i>Bombina bombina</i>	Vöröshasú unka
2.	<i>Hyla arborea</i>	Levelibéka
3.	<i>Rana arvalis</i>	Mocsári béka
4.	<i>Rana esculenta</i>	Kecskebéka

V. Védett rovarok

1.	<i>Apatura ilia</i>	Kis színjátszólepke
2.	<i>Inachis io</i>	Nappali pávaszem
3.	<i>Palingenia longicauda</i>	Tiszavirág
4.	<i>Vanessa atalanta</i>	Atalanta lepke

VI. Védett növények

1	<i>Clematis integrifolia</i>	Réti iszalag
2	<i>Lecantheum serotinum</i>	Tiszaparti margitvirág
3	<i>Leucojum aestivum</i>	Nyári tőzike
4	<i>Salvina natans</i>	Rucaöröm
5	<i>Trapa natans</i>	Sulyom

Megjegyzés: A vastag betővel szedett (Bold) fajnevek **Natura 2000** jelölő fajok

A fenntartási terven belül a Nagyréti területet két nagyobb egységre érdemes osztani.

1. Az első nagyobb terület egység az **Ártéri (mentett oldali területeken található) holtágak**
2. A második nagyobb területi egység a **Hullámtéri erdők és rétek a Tisza bal partján (Natura 2000 SCI, SPA)**

Az **Ártéri (mentett oldali területeken található) holtágak** helyrajzi számai (HRSZ) a következők:

Mámai Holt-Tisza	HRSZ
	0570/1
	0574
	0582/1
	0582/3
	0583/3
	0592/1
	0592/2
	0600/1
Ellésparti HT (Lófogó)	HRSZ
	0613/2
	0613/1
	0615/1
Külső Ellésparti Kádár Tanya	
	0638/2
Fekete Holt- Körös (Dög-Körös)	HRSZ
	0726/11
	0726/18
Rázsonyi Holt-Körös	HRSZ
	0721/15
	0718/8
	0697/31
	0697/29
	0700/23
	0700/12
	0720/15

Ártér mentett oldali területek

Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület (TT) ártéri (mentett oldali) holtágainak fenntartási terve

A természetes utón kialakult vagy mesterségesen, szabályozással kialakított holtmedrekben zajló feltöltődési szukcessziós folyamatok előre jelzik, hogy néhány évtizeden belül teljesen elmocsarasodnak, illetve erősen feltöltődnek. Ennek eredményeként csökken vagy átalakul a Tisza és holtmedrei által alkotott vizes élőhelyek száma és heterogenitása. Csökken az állóvízi viszonyokat kedvelő fajok és fajegyüttesek száma illetve élőhely kínálata. Ezt a folyamatot (tehát a fenntartását) csak aktív vízügyi beavatkozásokkal lehet javítani. A fent említett folyamatok már tetten érhető a Nagyrét ártéri holtágai és a Natura 2000 hullámtéri területének kubikgödrei esetében is.

Gyova-Mámai Holt-Tisza

ÁNÉR: Békalencsés, rucaörömös, tócsagazos úszóhínár (A1), Tavak zárt nádasai és gyékényesei (B1), Facsoportok, erdősávok és fasorok (fásítások) (S7), Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S6).

Mámai Holt-Tisza	HRSZ	Ha
	0570/1	12,99
	0574	4,97
	0582/1	0,99
	0582/3	6,03
	0583/3	11,51
	0592/1	21,44
	0592/2	0,51
	0600/1	16,80
	Szum:	75,24

Csongrád-Csanád vármegyéhez tartozó részek

Gyovai és Mámai részből álló holtágrendszer a Tisza szabályozása során 1859-ban végrehajtott 83 számú átmetszéssel, a bal parti ármentesített területen alakult ki. Vize belvízből vagy magasabb tiszai vízállásnál szivornyával vagy – vízállástól függetlenül – szivattyús felvonulással, azaz úszóműves vízkivétellel van lehetőség a vízpótlásra, másrészt – ugyancsak magasabb vízállásnál – gravitációsan a Hármaskörösből a Tőkefoki-zsilipen át a Máma-Tőkefoki-főcsatornán keresztül. A holtág állami tulajdon kezelője KÖTIVIZIG, fenntartója Csépa Község Önkormányzat. A Mámai rész vízközéptől számított Tisza felőli része Csongrád Vármegyéhez ezen belül Csongrád Városához tartozó helyi védelem alatt álló terület. A holtág túlpartja Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyéhez ezen belül Csépa és Tiszasas községekhez tartozik. Horgász víz, (Kinizsi Horgászegyesület, Csépa). A holtágat mezőgazdasági területek határolják. Madárvédelem, vízimadarak szempontjából kiemelten fontos élőhely. A környező fákra madárodok telepítése ajánlott.

Az élőhely fenntartása: Vízutánpótlás biztosítása. Ennek a feladatnak az elvégzését a KÖTIVIZIG végzi el, alkalmanként a Tiszából úszóműves szivattyúval. Az élőhely szempontjából az egyik legfontosabb célkitűzés meder víz háztartásának stabilabbá tétele, a víz térfogat, ezzel összefüggésben pedig a víz borítás tartósságának biztosítása illetve ha lehet, növelése. Hínárgyérítés nem szükséges. A parti nádas gyékényes égetése tilos. Horgászat rendjének betartása. A fasorok illegális kivágásának tilalma. A fasorokra madárodok telepítése ajánlott.

Idegen forgalom: Mámai-réti kilátó és pihenőhely, a környéken több szállás lehetőség a holtág partján

Ellés parti Holt-Tisza (Csongrád feletti Lófogó)

ÁNÉR: Tavak zárt nádasai és gyékényesei (B1), Spontán be erdősülött területek, részben betelepült cserje és gyepszinttel (R1)

Ellésparti HT (Lófogó)	HRSZ	Ha
	0613/2	0,23
	0613/1	1,10
	0615/1	19,9
	Szum:	21,22

A holtág természetes lefűződéssel alakult ki, a Tisza bal parti mentett oldali (ármentesített) területén közvetlenül a védtöltés mellett húzódik. Medrének feltöltődése előre haladott. Gyakran kiszárad. Vízutánpótlása szivattyúval közvetlen a Tiszából, vagy belvizekből, .Leüríthető szivattyúsan. A holtág funkciója belvíz tározás és öntözővíz tározás. Helyi védelem alatt áll. A holtágat körbe mezőgazdasági területek határolják

Az élőhely fenntartása: Vízutánpótlása nem megoldott. Ellenben a belvizek hosszabb idejű megtartása/visszatartása szükséges és indokolt. A nádas gyékényes égetése tilos. Madárvédelem szempontjából a holtágat körbe ölelő fasorokra madárodok telepítése ajánlott. Illegális fakitermelés tilos.

Idegen forgalom: A holtág D-K sarkában pihenő helyet alakítottak ki. Innen indul a hullámtérbe az Ellés monostorhoz vezető út.

Fekete Holt-Körös

ÁNÉR: Tavak zárt nádasai és gyékényesei (B1), Kiszáradó, jellegtelen és másodlagos mocsarak és sásosok (O1), Spontán beerdősödött területek részben betelepült cserje- és gyepszinttel (R1) részben, Fűz- és nyárligetek (J4)

Fekete Holt- Körös (Dög-Körös)	HRSZ	Ha
	0726/11	1,85
	0726/18	1,97
	Szum:	3,81

A holtág a folyószabályozás során alakult ki, a Hármas-Körös jobb partján a mentett oldali területén, a csongrádi Tisza –Körös torkolat közvetlen közelében. Medrének feltöltődése előre haladott, gyakran kiszárad. A holtág elsődleges funkciója belvíz tározás. Természetes körülmények között feltöltődhet szivárgó vizekből, belvizekből.

Az élőhely fenntartása: Vízpótlása és vízcseréje megoldatlan. A Hármas Körösből szivattyú segítségével lehetne közvetlenül a holtágot vízzel feltölteni, hasonlóan a Mámai holtághoz. Kezelője: KÖTIVIZIG)). Rehabilitációja esetén jelentős vizes élőhely lehetne. Madárvédelmi megfontolásból odúk telepítése javasolt.

Idegen forgalom: A holtágnak tájképi jelentősége jelentősnek mondható..

Rázsonyi Holt-Körös

ÁNÉR: Tavak zárt nádasai és gyékényesei (B1), Spontán beerdősödött területek részben betelepült cserje és gyepszinttel (R1), részben Fűz és nyárligetek (J4) (erdészetileg Elegyes Fűzes)

Rázsonyi Holt-Körös	HRSZ	Ha
	0721/15	4,81
	0718/8	4,00
	0697/31	9,22
	0697/29	13,13
	0700/23	4,01
	0700/12	1,03
	0720/15	1,89
	Szum	38,09

A holtág a folyószabályozás során alakult ki, a Hármas-Körös jobb partján a mentett oldali területén. Medre erősen feliszapolódott, mocsári vegetáció feltöltődő szukcessziós folyamata előre haladott, gyakran kiszárad. Feltöltődhet szivárgó vizekből, belvizekből.

Az élőhely fenntartása: Vízet kaphat a Mámai Holt-Tiszából a Mámai-Tőkefoki belvízcsatornán keresztül. Leírható a Picsora belvízcsatornán keresztül gravitációsan, vagy a Tőkefoki szivattyútelepnél szivattyúsan. A holtág elsődleges funkciója belvíz tározás. Kezelője: KÖTIVIZIG. Rehabilitációja esetén jelentős vizes élőhely lehetne. Madárvédelmi szempontból madárodúk telepítése javasolt. A nád égetése és az illegális fakitermelés tilos.

Idegen forgalom: A holtágnak tájképi jelentősége van.

Hullámtéri terület természetvédelmi státuszai:

Csongrádi Nagyrét– Helyi jelentőségű védett természeti terület, Természetvédelmi státuszai: Hullámtéri erdők és rétek a Tisza bal partján (Natura 2000 SCI, SPA)

Natura 2000 Közép-Tisza SCI (HUNH20015)

Közép-Tisza kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület (kjTT)- SCI *HUHN20015* (Közép-Tisza hullámtér)

Natura 2000 Közép-Tisza SPA (HUNH10004)

Közép-Tisza különleges madárvédelmi terület (KMT)-SPA-*HUHN10004* (Közép Tisza hullámtér)

Közép-Tisza SCI (HUNH20015)

Kód	Jelölő élőhelyek
91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
3150	Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel
3270	Iszapos partú folyók részben <i>Chenopodion rubri</i> , és részben <i>Bidention</i> növényzettel
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei *: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

Jelölő fajok	
Latin név	Magyar név
<i>Aspius aspius</i>	Balin
<i>Barbastella barbastellus</i>	Nyugati pisedenevér
<i>Bombina bombina</i>	Vöröshasú unka
<i>Castor fiber</i>	Eurázsiai hód
<i>Cobitis taenia</i>	Vágó csík
<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Skarlátbogár
<i>Emys orbicularis</i>	Mocsári teknős
<i>Gobio albipinnatus</i>	Halványfoltú küllő
<i>Gymnocephalus baloni</i>	Széles durbincs
<i>Gymnocephalus schraetzer</i>	Selymes durbincs
<i>Lutra lutra</i>	Vidra
<i>Lycaena dispar</i>	Nagy tűzlepke
<i>Misgurnus fossilis</i>	Réticsík
<i>Myotis bechsteinii</i>	Nagyfülű denevér
<i>Myotis blythii</i>	Hegyesorrú denevér

<i>Myotis dasycneme</i>	Tavi denevér
<i>Pelecus cultratus</i>	Garda
<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Szivárványos ökle
<i>Sabanejewia aurata</i>	Törpecsík
<i>Triturus dobrogicus</i>	Dunai tarajosgőte
<i>Unio crassus</i>	Tompa folyamkagyló
<i>Zingel streber</i>	Német bucó
<i>Zingel zingel</i>	Magyar bucó

Közép-Tisza SPA (HUNH10004)

Jelölő fajok		
Kód	Latin név	Magyar név
A229	<i>Alcedo atthis</i>	jégmadár
A053	<i>Anas platyrhynchos</i>	tőkés réce
A404	<i>Aquila heliaca</i>	parlagi sas
A029	<i>Ardea purpurea</i>	vörös gém
A060	<i>Aythya nyroca</i>	cigányréce
A021	<i>Botaurus stellaris</i>	bölömbika
A031	<i>Ciconia ciconia</i>	fehér gólya
A030	<i>Ciconia nigra</i>	fekete gólya
A122	<i>Crex crex</i>	haris
A429	<i>Dendrocopos syriacus</i>	balkáni fakopáncs
A236	<i>Dryocopus martius</i>	fekete harkály
A027	<i>Egretta alba</i>	nagy kócsag
A321	<i>Ficedula albicollis</i>	örvös légykapó
A075	<i>Heliaetus albicilla</i>	réti sas
A022	<i>Ixobrychus minutus</i>	törpegém
A338	<i>Lanius collurio</i>	tőviszúró gébics
A073	<i>Milvus migrans</i>	barna kánya
A023	<i>Nycticoarx nycticorax</i>	bakcsó
A094	<i>Pandion haliaetus</i>	halászsas
A151	<i>Philomachus pugnax</i>	pajzsoscankó
A249	<i>Riparia riparia</i>	parti fecske
A307	<i>Sylvia nisoria</i>	karvalyposzáta

A vastag betűvel (Bold) szedett fajok a **Csongrádi Nagyrét– Helyi jelentőségű védett természeti területén** igazolhatóan megtalálhatók.

A Közép-Tisza **(HUNH10004)** Különleges Madárvédelmi Terület (SPA) természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és a jelölő fajok számára szükséges élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező

természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása, valamint a jelölő fajok állományainak és költőhelyeinek védelme és rendszeres monitoringja.

Erdők, rétek és ültetvények

2. Hullámtéri erdők és rétek a Tisza bal partján (Natura 2000 SCI, SPA)

A helyi védelem alatt álló (és Natura 2000) területek általános fenntartási javaslatok:

Hullámtéri erdők	HRSZ	Ha
Natura 2000 SCI, SPA	0560/1	6,34
Erdőtagok számai: 52-74	0560/3	0,59
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0560/4	33,97
	0560/5	6,50
	0560/2	0,35
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0607/1	25,41
	0607/2	2,12
	0607/3	44,47
	0607/4	6,82
	0607/5	0,82
	0607/6	0,69
	0607/7	104,27
	0607/8	0,13
Nagygombás 1 ha rész	0607/9	0,29
	0607/10	0,29
	0607/11	11,01
Monostor	0730	9,86
	0731	3,01
	0732	30,73
4513-as mellékút	0733	1,50
	0740	8,98
	0741	0,91
Szakadás (0,5,ha)	0742/2	33,99
	0742/24	1,00
	0742/26	42,65
	0742/27	29,74
	0742/28	57,76
	0742/29	15,34
	0742/8	6,59
Körös hullámtér		0,00
Helyi	0743	25,18
Védett	0744/1	43,90
Terület	0744/2	1,12
Hármas-Körös jobb part	0745	10,75

Fontos fenntartási feladat az inváziós fajok távoltartása. Ellenben megjegyzendő, hogy a folyó menti bokorfüzesek és puhafás ligeterdők esetében ez ma már gyakorlatilag kivitelezhetetlen, mivel az özönnövények óriási tömegben jelenhetnek meg, illetve a folyók propagulum közvetítő tevékenysége miatt még egy sikeres kezelés esetén is azonnal visszatelepednének a nemkívánatos fajok. A folyó menti állományoknál esetleg a fásszárú özönfajok időnkénti visszavágása javasolható, mert ezzel az egyébként jelen levő őshonos fajok egyedeit is megsegíthetjük, másrészt a magtermő korú fák kivágásával a további terjeszkedést is mérsékelhetjük. A ligetesebb (nem erdőként nyilvántartott) állományokban tartamos megoldást az ártéri legeltetés újbóli meghonosítása jelenthet. folyó menti bokorfüzeseknek nincs erdőgazdálkodási jelentősége, megmaradásukat elsősorban a mederfenntartási és vízépítési munkák befolyásolják. A terület helyrajzi számai és azok nagysága:

A helyi védelem alatt álló területet meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR kódok szerint): Nemesnyárasok (S2); Fűz-nyár ártéri erdők (J4), Folyómenti bokorfüzesek (J3), Keményfás ártéri erdők (J6), Őshonos fajok keményfás jellegű erdők (RC). Nem őshonos fajok spontán állományai (S6);

Az erdőállományok térképi bemutatását, illetve a különböző faállományok elhelyezkedését a „Erdőrészletek (Natura 2000 SCI, SPA) ” részben mutatjuk be.

Hullámtéri erdők	HRSZ
Natura 2000 SCI, SPA	0560/1
Erdőtagok számai: 52-74	0560/3
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0560/4
	0560/5
	0560/2
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0607/1
	0607/2
	0607/3
	0607/4
	0607/5
	0607/6
	0607/7
	0607/8
Nagygombás 1 ha rész	0607/9
	0607/10
	0607/11
Monostor	0730
	0731
	0732
4513-as mellékút	0733
	0740
	0741
Szakadás (0,5,ha)	0742/2
	0742/24
	0742/26
	0742/27
	0742/28
	0742/29
	0742/8
Körös hullámtér	
Helyi	0743
Védett	0744/1
Terület	0744/2
Hármas-Körös jobb part	0745

Erdőgazdálkodáshoz és élőhely védelemhez köthető általános fenntartási javaslatok

A nemes nyárasok, és hazai fafajok klónültetvényei esetében általános cél, hogy hosszú távon átalakuljon a szerkezetük, a felújításuk tájhonos hazai fafajokkal. Természetvédelme szempontból kedvezőbb, ha a nemes nyáras cél állományú erdő részletek esetében is inkább őshonos, illetve tájhonos fafajt alkalmaznak. Kívánatos célállománytípusok a füzes, hazai nyáras. Javasolt fafajok a fehér nyár (*Populus alba*), fekete nyár (*Populus nigra*), szürke nyár (*Populus canescens*), fehér fűz (*Salix alba*), törékeny fűz (*Salix fragilis*). Amennyiben a termőhely megengedi, célállománytípus lehet a kőrises-kocsányos tölgyes is, amelyben javasolt fafajok a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*), vénic szil (*Ulmus laevis*), mezei juhar (*Acer campestre*).

Vágástérületeken javasoljuk inváziósoktól mentesített hagyásfa-csoportok meghagyását. Tarvágásos véghasználat esetén a természet közeli füzesek helyi génkészletének megőrzését Fakivágás költési időszakban (március 15-július 15.) nem végezhető.

A fészkelésre alkalmas idős fák kivágása a terület jelölő madárfajai számára - feketególya (*Ciconia nigra*), réti sas (*Haliaetus albicilla*), barna kánya (*Milvus migrans*), – jelentős veszélyforrás. A tarvágás csökkenti a ligeterdőkhez kötődő madárfajok fészkelési lehetőségeit

Természszerű erdők és azokat meghatározó élőhelytípusait (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Fűz-nyár ártéri erdők (J4); Keményfás ártéri erdők (J6); figyelembe vevő javaslatok:

„A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

A fészkelőhely jelentős megváltoztatásával járó erdészeti beavatkozások (tarvágás, cserjeirtás) a fészkek körzetében egész évben korlátozásra javasoltak az erdőterv-rendeletben megadottak szerint. A fészkelőhely jelentős megváltoztatásával nem járó beavatkozások esetében, a munkálatok a korlátozás mellett is végezhetők. Fokozottan védett jelölő madár faj fészkeinek (madár fajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység nem végezhető.

Az invazíós növények nagy kiterjedésű homogén állományait (főként a gyalogakácosok), rendszeres kaszálással és/vagy legeltetéssel gyepekkel kell fenntartani, vagy át kell alakítani természetsszerű erdővé.

Tájidegen fajok állományok fokozatos átalakítása természetsszerű erdőállományokra. Az őshonos keményfa fajok elegyarányának javítására kell törekedni, lehetőség szerint minél inkább helyi eredetű szaporítóanyag felhasználásával

Nedves hullámtéri gyepek

Á-NÉR szerint) Mocsárrétek (D34); (Leginkább az uralkodó fűfajai: fel: fehér tippán (*Agrostis stolonifera*), réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*), gyepes sédbúza (*Deschampsia caespitosa*), HRSZ részterületei

	HRSZ
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0560/4
RÉT_Nedves hullámtéri gyepek	0607/1

Gyepek esetén a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának föld használati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Korm. rend előírásait szükséges alapul venni.

Általános cél a **rétek-legelő**k esetében, hogy kiterjedésük ne csökkenjen, legeltetés-kaszálás folyjon rajtuk. Az idegenhonos cserjékkel benőtt területek esetében cél a folyamat visszafordítása, és a gyepterületi ágnak megfelelő kezelés visszaállítása.

Nedves gyepek területére fenntartására vonatkozó előírások és javaslatok

Gyepek természetközeli állapotának megőrzése érdekében

Fenntartási javaslatok:

Felülvetés, vegyszeres, gyomirtás, tárcsázás nem megengedett, Felázott talajon a munkavégzés nem megengedett. Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás feltétlenül szükséges, ez a gyepterületek ideális használati módja. Minden évben tisztító kaszálás elvégzésére kerüljön sor. A hasznosítás (legeltetés vagy kaszálás) elmaradása miatt az behurcolt özönnövények gyors térfoglalása jellemző, megindul a cserjésedés és a beerdősülés. Ez a folyamat általában sűrű gyalogakácos (*Amorpha fruticosa*) kialakulásával veszi kezdetét. A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése szükséges. Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. Az érintett természetközeli gyepek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA

2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletet szükséges alapul venni.

A gyepterületek ideális használati módja, a legeltetés és a kaszálásváltásban történő alkalmazása.

A kaszálás a talajon fészkelő madarak költési időszakán kívül történjen (jellemzően a március 15-július 15 közti időszakon kívül),

Nagygombás vagy Külső Elléspart Holt-Tisza Natura 2000 SCI és SPA terület részét képezi.(hullámtér)

Az területet meghatározó ÁNÉR élőhelytípusai : Ártéri és mocsári ruderalis gyomnövényzet (O3), (De elárasztástól függően változó).

Nagygombás 1 ha rész	0607/9	0,29
-----------------------------	--------	------

A holtág területe megközelítőleg 1 ha. Természetes lefűződéssel alakult ki, a Tisza bal parti hullámtéri oldalon, közvetlenül a védőtöltés mellett. (Az Ellés part Holt-Tisza hullámtéri része) Medrének feltöltődése előre haladott. Gyakran kiszárad. Vízutánpótlását a Tisza áradásai biztosítják. Natura 2000 SCI és SPA terület.

Iszapnövény társulások (Iszapos partú folyók részben *Chenopodium rubri*, és részben *Bidention* növényzettel) Folyók hullámterén élő vagy egykori árterén fekvő, elöntés után szabaddá váló nedves felszíneken kifejlődő, döntően *therophyta* fajok alkotta, rendkívül gyorsan változó pionír élőhelytípus.

A fenntartás alapelvei: Az ártéri pionír növényzet megóvása csak az állandóan változó termőhelyi környezet. Az esetek többségében ez nem lokális intézkedéssel, hanem a folyók és holtmedrek élő ökológiai rendszerének nagyobb léptékű fenntartásával, általában más ökológiai célokkal (pl. rovarok, puhatestűek, halak, egyéb ártéri növényközösségek védelme) együtt valósulhat meg. *Az ártéri magaskórósok azon állományait tartjuk értékesebbeknek, amelyekben a gyomosító ruderalis fajok szerepe csekély, viszont előfordulnak bennük unikális növényfajok.*

Erdőrészletek (Natura 2000 SCI, SPA)

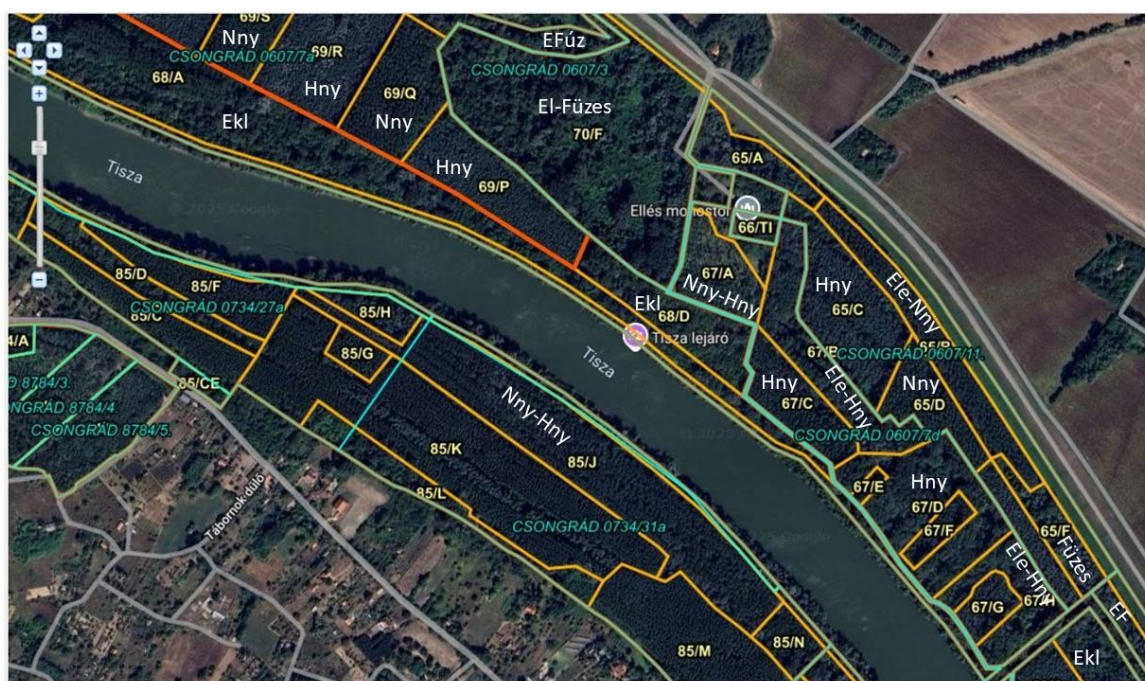
Kocsánytalan tölgy (KTT)	Elegyes hazai nyár (Ele-HNY)
Egyéb kemény lombos fajok (EKL)	Fűz (F)
Nemesnyár (NNY)	Elegyes Fűz (Ele-Fűz)
Hazai nyár (HNY)	

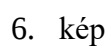
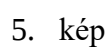

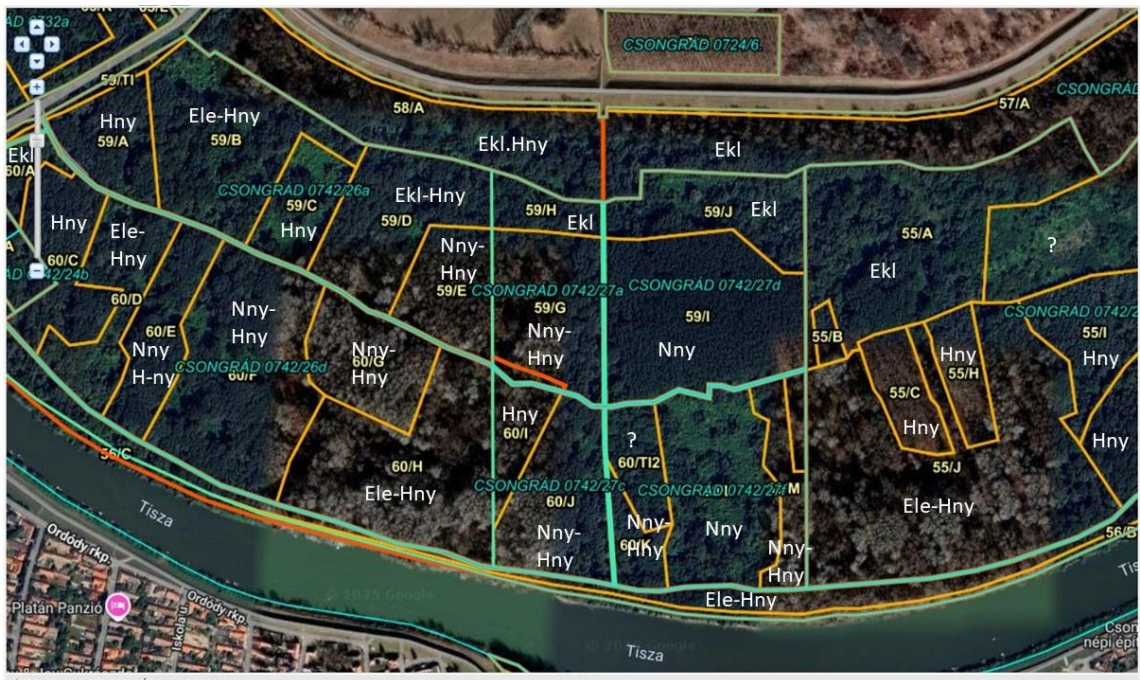
1. kép: Tisza bal oldali hullámtér, a folyás iránnyal együtt haladva lefelé (2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. kép)

2. kép

Fotók

Mámai Holt-Tisza (ártér)

Mámai Holt-Tisza (ártér)

Hullámtéri Ecsetpázsitos rét (hullámtér)

Hullámtéri mocsárrét (szarvas marhákkal)

Ellés parti Holt-Tisza (Csongrád feletti Lófogó) (ártér)

Nagygombás (hullámtér)

Ellés-parti monostor

Szakadás (hullámtér)

Fekete Holt-Körös (ártér)

Rázsonyi Holt-Körös (ártér)

Rázsonyi Holt-Körös (ártér)

Réti iszalag (gátoldal)

Deszk, 2025. 05. 20.

Dr. Szalma Elemér PhD